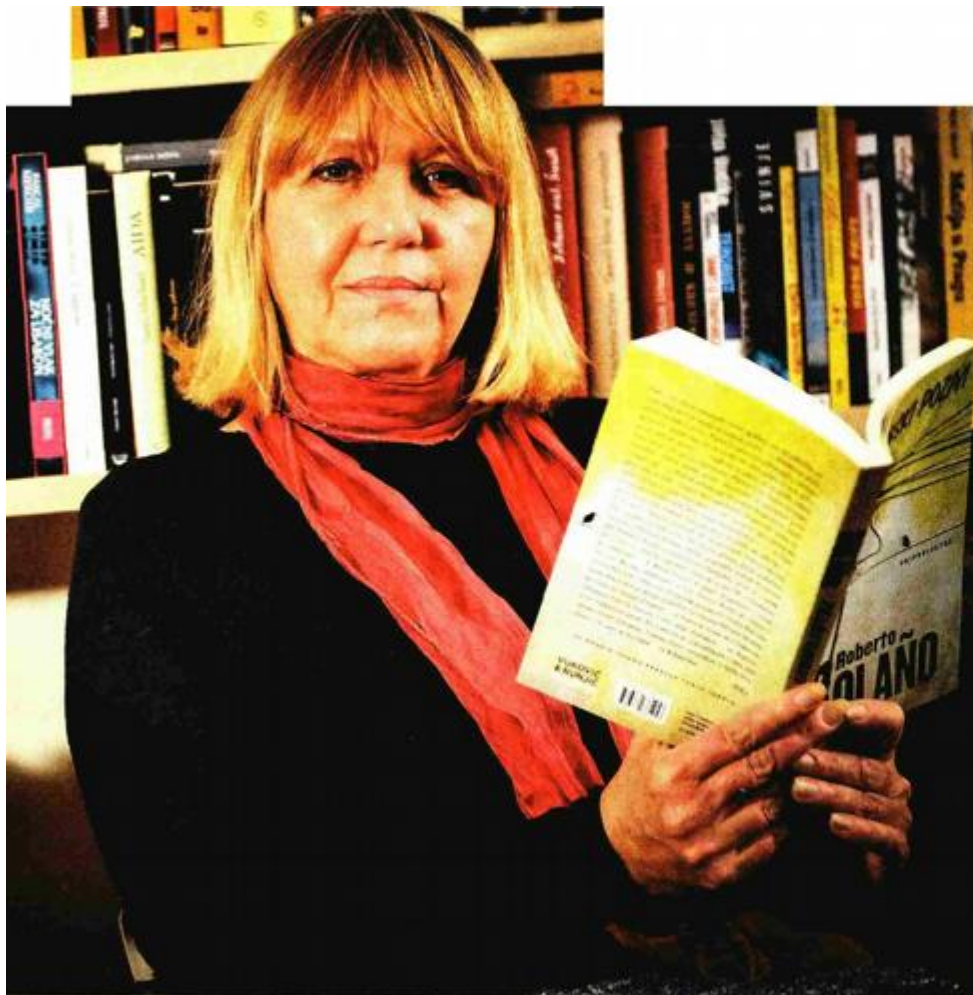

Razgovarala TAMARA BORIĆ Fotografije SAŠA ZINAJA

Od 1. do 11. prosinca u Puli će se održati 22. sajam knjige Sa(n)jam knjige, prepoznat po modelu koji spaja sajam i festival u jednu literarnu priču, pa se tako na jednom mjestu mogu pronaći najvažniji, najzanimljiviji, najnoviji naslovi hrvatskih nakladnika, ali i naslovi nakladnika iz regije, uglavnom iz Italije, Srbije i Bosne i Hercegovine. U salonima Doma hrvatskih branitelja izlaže otprilike 250 nakladnika, a posebna pažnja posvećuje se malim nakladnicima, koji nisu u knjižarskoj mreži i koji tradicionalno izlažu samo na pulskom sajmu. Ovogodišnji program je obiman, slojevit, s brojnim događajima i od struke pohvaljen kao jedan od najboljih u posljednjih deset godina. Bavi se dvjema velikim cjelinama: Transatlantik izbornice Tanje Tarbuk s fokusom na portugalsku književnost, ali i afričku i brazilsku koje povezuje portugalski jezik i Ljubljana bere (Ljubljana čita) izbornice Renate Zamide, u sklopu koje će se predstaviti suvremena literarna i kulturna scena Ljubljane. Sa(n)jam knjige u Puli jedini je književni festival na našem području koji postavlja temu za polazište programa, a svaka nova tema za organizatore predstavlja i novi izazov. Sajem ima izvrsnu suradnju i veliku podršku Grada Pule i Istarske županije. U 22 godine postojanja Sajma, u financiranju od Ministarstva bilo je uspona i padova, a ove godine su jako loše prošli, kao uostalom i cijeli izdavački sektor. Taj pad budžeta uspjeli su prevladati zahvaljujući trudu suradnika, novim sponzorima, izdavačima koji su ih podržali, a najviše inozemnim partnerima: kulturnim institucijama i veleposlanstvima Portugala, Španjolske i Brazila te partnerima iz Slovenije, posebno Gradom Ljubljanom. Tanja Tarbuk, selektorica programa Transatlantik, dala je intervju za Nacional.

TANJA TARBUK, JEDNA OD SELEKTORICA SAJMA KNJIGA U PULI

'Za našu komunikaciju sa svijetom važno je pokušati shvatiti što i kako drugi misli'

NACIONAL: Tema ovogodišnjeg Sajma knjiga u Puli je **Transatlantik**. Što ta tema obuhvaća?

Transatlantik obuhvaća jedan segment toga kulturnog prostora, i to onaj njegov luzofoni dio. Tako je u fokusu prvenstveno Portugal, a zatim Brazil i Angola kao dio luzofonog svijeta. S obzirom na to da se radi o zemljama s vrlo bogatim književnostima koje počivaju na različitim kulturama, smatram da je ova tema vrlo zanimljiva za publiku na Sajmu u Puli, tim više što su luzofone kulture u našim krajevima još uvijek malo poznate široj publici, unatoč sve brojnijim prijevodima s tih jezika.

NACIONAL: Vi ste prvenstveno književna prevoditeljica, koliko dugo se bavite tim poslom?

Književnim prevodenjem bavim se već više od dvadeset godina, uglavnom nakon povratka iz Portugala gdje sam živjela nekih desetak godina, studirala, radila, uživala u lijepim krajolicima i nadasve dobrom vinu... Ali drago mi je što sam se vratila upravo zbog ovog nemogućeg zadatka - a to je prevodenje, koje smatram pokušajem približavanja drugoj kulturi, drugom pogledu. Mislim da je za našu komunikaciju sa svijetom vrlo važno pokušati shvatiti što i kako drugi misli, što nam upravo omogućava estetska dimenzija: tek preko umjetnosti možemo doista doživjeti drugoga. Upravo zato na prevodenje gledam i kao na putovanje k

tim drugim svjetovima, makar oni bili individualni, ako je već kulturalne odrednice teško ili nemoguće prevesti.

NACIONAL: Preveli ste brojne knjige, što biste istaknuli kao najdraže naslove i najveće izazove?

Dosad sam prevela osamdesetak knjiga proze i poezije, uredila nekoliko antologija - Antologiju portugalskog suvremenog pjesništva i portugalske pripovijetke te Antologiju portugalskog nadrealizma. Mnogo je autora čija sam djela uživala prevoditi; svakako je velik izazov, ali i zadovoljstvo bilo prevoditi Knjigu nemira najvećeg portugalskog modernog pjesnika Fernanda Pessoae, taj je knjiga remek-djelo svjetske književnosti, u nju je Pessoa utisnuo djeliće svoje svijesti, svoje senzacije. Osim Pessoae, od portugalskih pisaca vrlo mi je drag António Lobo Antunes, izvrstan prozaik, kao i njegov brat João, koji se bavi medicinom, ali piše divne eseje o temama svoje struke. Tu je zatim i hermetičan, poetičan, samozatajan Rui Nunes, danas smatran jednim od najvećih portugalskih pjesnika i prozaika, pa onda ova mlada, sad već srednja, generacija portugalskih pisaca koji su se napokon otrgnuli od modernizma, saudadea, fada i sve te negdašnje portugalnosti, da bi postali postmoderni, doista kozmopolitski, ali opet dobri pisci od kojih bih svakako istaknula Gonçala Tavaresa i Valtera Huga Mãea. Da ne spominjem poeziju koju jako volim prevoditi, možda jedino

u tim prijevodima osjećam da nešto doista stvaram. A zatim i velike brazilske pisce kao Jorgea Amada i Clarice Lispector, recimo, pa angolskog pisca Agualusu i najvećeg pisca istočne Afrike, Mozambikanca Miju Couta.

NACIONAL: Kao selektorica ovogodišnjeg Sajma u Puli, koje ste autore pozvali i zašto su oni značajni?

S obzirom na to da je Transatlantik shvaćen kao prostor identitarnog propitivanja raznih kultura, pozvala sam autore koji se time i najviše bave. To je prvenstveno angolski pisac Agualusa koji živi u Lisabonu, a često putuje u Brazil te je sam, dakle, „razapet“ na toj kulturalnoj tromedi. Njegov roman *Kreolska nacija* progovara upravo o problemima koji su se nataložili tijekom povijesti u kojoj su se te kulture prisilno ili svojevrijedno miješale. Zatim sam pozvala portugalsku autoricu koja u svojim romanima često problematizira odnos između Brazila i Portugala, a to je Inês Pedrosa, novinarka, bivša ravnateljica Kuće Pessoa, institucije koja promiče poeziju, temperamentna aktivistica koja će s Agualusom sudjelovati na okruglom stolu Transatlantik. Dolazi i Teresa Salema, predsjednica portugalskog Pen kluba, gorljiva pobornica portugalskog pravopisa i protivnica novoga „miješanja“ s brazilskom varijantom portugalskog jezika, čut ćemo od nje zašto je to jezično pitanje važno. Dolazi i dvojac pisaca srednje generacije: Peixoto i Lucas Pires, koji će predstaviti svoja djela i noviju portugalsku književnost. Bez poezije, naravno, ne možemo, pa smo pozvali Nuna Júdicea, višestruko nagrađivanog portugalskog pjesnika golema

opusa, i predstavnika mlade generacije Dioga Vaz Pinta. S brazilske strane stiže João Carrascoza, karijeka pripovjedač koji će dočarati, nadam se, urbane ambijente Rija, i Ferréz, predstavnik marginalne literature, dečko iz paulističke favele, reper. A poslije toga slijedi brazilska fešta s Bossa Bandom!

NACIONAL: Čini se da je program vrlo bogat, imate li još kakvih promocija i tribina?

Da, u okviru ove teme bit će predstavljeni i neki španjolski i hispanofoni autori, recimo Lucía Etxebarria, koju sam također prevodila, te Nicanor Parra, čileanski pjesnik koji se smatra jednim od najvećih pjesnika španjolskog jezika danas. A naš autor Tomica Bajsic predstaviti će svoje zanimljive impresije stečene na putovanju kroz Amazoniju. Osim toga, imamo i putopisno-poetsku tribinu posvećenu gradu Lisabonu, o kojem će govoriti naši pjesnici i pisci, uz prikazivanje slajdova o tom gradu i razmatranja o tome što bi to bio saudade uz zvuke fada. Ili što bi to bio saudade nekome s ruba Europe koji, kako je to prilikom jednog posjeta Hrvatskoj rekla portugalska pjevačica Mísia: „Mi ondje u Portugalu samo stojimo i zurimo u Atlantik.“ Jer to doista jest prostor njihove najveće pustolovine, njihovih otisnuća i otkrića, njihove, naposljetku, određenosti.